

TRASTORN PER DÈFICIT D'ATENCIÓ I HIPERACTIVITAT

El trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat afecta un 5% de la població escolar. És el trastorn neurològic més freqüent de la infància. Causa dificultats en mantenir l'**atenció** en una tasca, excés **d'inquietud** motriu i sovint, **impulsivitat**.

Tot plegat, dificulta els aprenentatges acadèmics i la dinàmica familiar.

Els nens amb TDAH adquireixen les habilitats del neurodesenvolupament en el mateix ordre que els altres nens.

Els resulta difícil organitzar la informació i resumir-la, quan l'adquireixen i quan l'han d'explicar. Les seves explicacions són desordenades, no saben ressaltar el que és important i parlen de manera accelerada. Tot plegat dificulta la capacitat d'autoavaluar què estan dient.

Quant a la maduració cerebral, sí hi ha un retard en l'adquisició del gruix màxim de l'escorça cerebral (necessari per mantenir l'atenció i per la planificació motora). També hi ha un retard en l'aprimament, cosa que explicaria la conducta més immadura d'aquests nens durant l'adolescència.

Per diagnosticar el TDAH cal que mestres i pediatres el sàpiguen sospitar. Un cop fet això, cal molta comprensió. Sovint els nens, ja amb diagnòstic i tractament, reben als informes escolars notes on es descriuen símptomes del TDAH com si fossin problemes de conducta que el nen controlés voluntàriament, cosa que pot generar frustració i baixa autoestima.

El **tractament** ha de ser **multimodal** i els fàrmacs no sempre són imprescindibles. El principal és una **atenció pedagògica** adient i individualitzada, amb alternatives a les dificultats que ens planteja aquest trastorn.

És molt important que rebin ajuda per organitzar la informació, les tasques i el temps per fer cada cosa i aprendre a fer servir una agenda (amb un adult!).

SÍMPTOMES DE LA HIPERACTIVITAT

La descripció dels símptomes del TDAH coincideix amb la descripció de la pròpia infància:

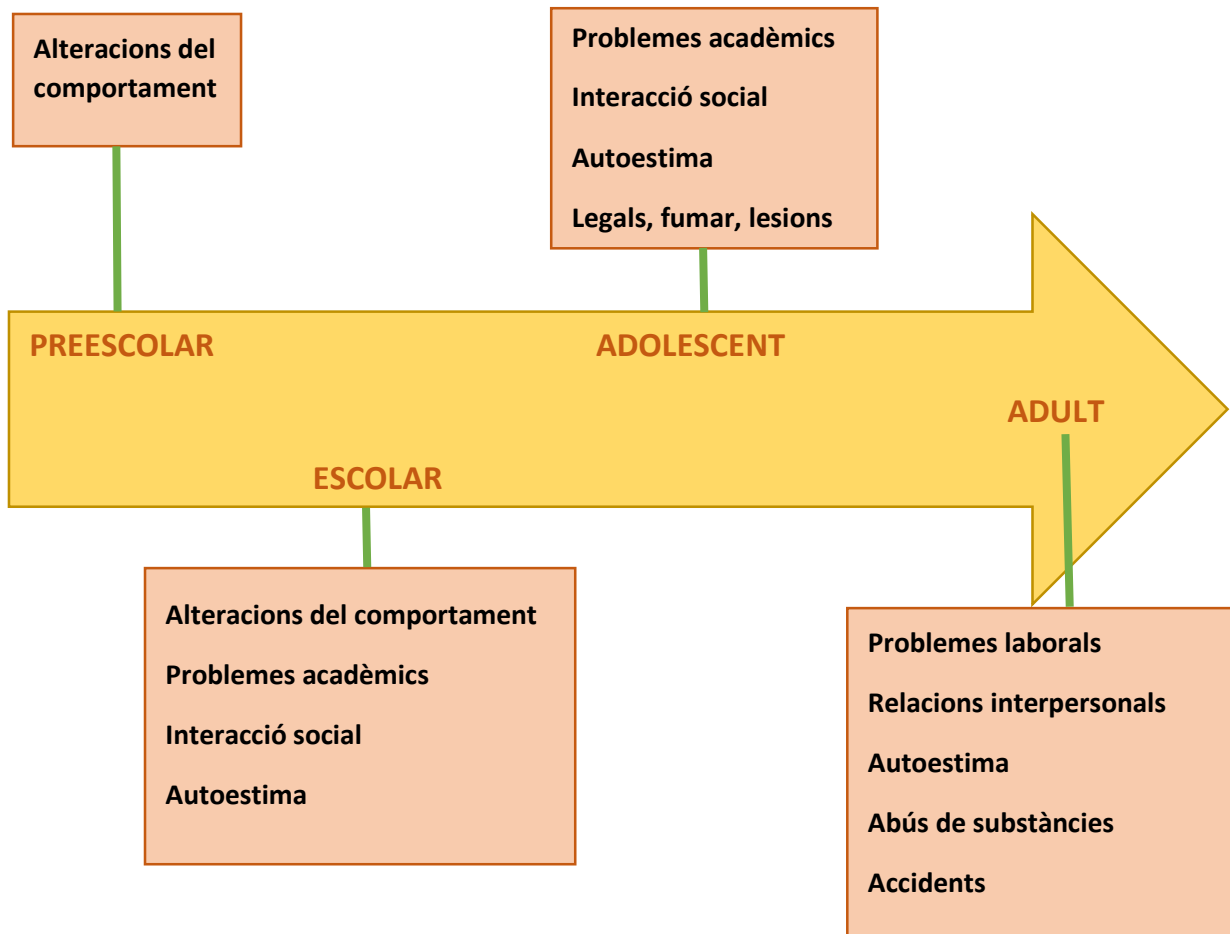
- No escolta quan se li parla, està a la lluna, s'oblida de les tasques que se li encomanen, s'aburreix...
- No para quiet a la cadira, parla com una cotorra, toca tot el que veu, s'aixeca de taula...
- És impacient, fica la pota amb els seus comentaris, ho vol tot immediatament, interromp les converses...

Qui no s'ha comportat així, de nen?

El problema rau quan aquesta conducta **interfereix** en els aprenentatges, en la relació amb els altres nens, en la convivència familiar.

Un nen que, malgrat els seus esforços, no aprèn a comportar-se, té fracàs escolar i se'l renya per tot, pateix i té l'autoestima baixa.

Els símptomes del TDAH varien segons l'edat:

Els símptomes s'atenuen amb l'edat, però segueixen causant dificultats en els adults quan no desapareixen. Molts d'ells mantenen el tractament farmacològic, però no el pedagògic ni el psicològic (em refereixo a la universitat, per accedir al món laboral...).

EFFECTES DE LA MEDICACIÓ

Els fàrmacs estimulants ajudarien a millorar el ritme maduratiu de l'escorça. Tot i això, mai ha de ser l'únic pilar del tractament, sinó que l'atenció d'aquests nens ha de ser multidisciplinar: tractament farmacològic, pedagògic i suport familiar. Quan una d'aquestes potes no hi és, el tríode del tractament trontolla.

Com qualsevol medicació, té efectes secundaris, com ara pèrdua de gana, insomni, taquicàrdia, mal de cap... La majoria d'aquest efectes desapareixen quan s'interromp la medicació. En cas de presentar-se, cal consultar amb l'especialista que els ha prescrit i mai fer canvis en el tractament sense supervisió facultativa.

Tot i això, hi ha una gran preocupació per part dels pares sobre els efectes de la medicació si es fan servir a llarg termini. Hi ha estudis recents que s'han centrat en tres efectes: pes i talla, psicològics i cardiovasculars.

1. EFFECTES SOBRE PES I TALLA

L'efecte secundari més freqüent és la pèrdua de gana. Aquests fàrmacs poden causar una disminució del pes a l'inici del tractament, més accentuat com més petit és el nen. L'impacte sobre la talla no és significatiu (no s'altera ni l'edat òssia ni la maduració puberal), i la talla final és similar a l'esperada.

És a dir, en l'edat adulta, aquests retards desapareixen.

2. EFFECTES PSIQUIÀTRICS I NEUROLÒGICSS

El TDAH s'associa freqüentment a altres trastorns neurològics, com a ara la depressió, els tics o el TEA (trastorn de l'espectre autista). Això és perquè els trastorns del neurodesenvolupament no són entitats perfectament delimitades i hi ha una afectació global del funcionament cerebral.

Els **tics**, que són molt freqüents en la infància, poden aparèixer durant el tractament amb metilfenidat, i no sempre es resolen quan es retira la medicació

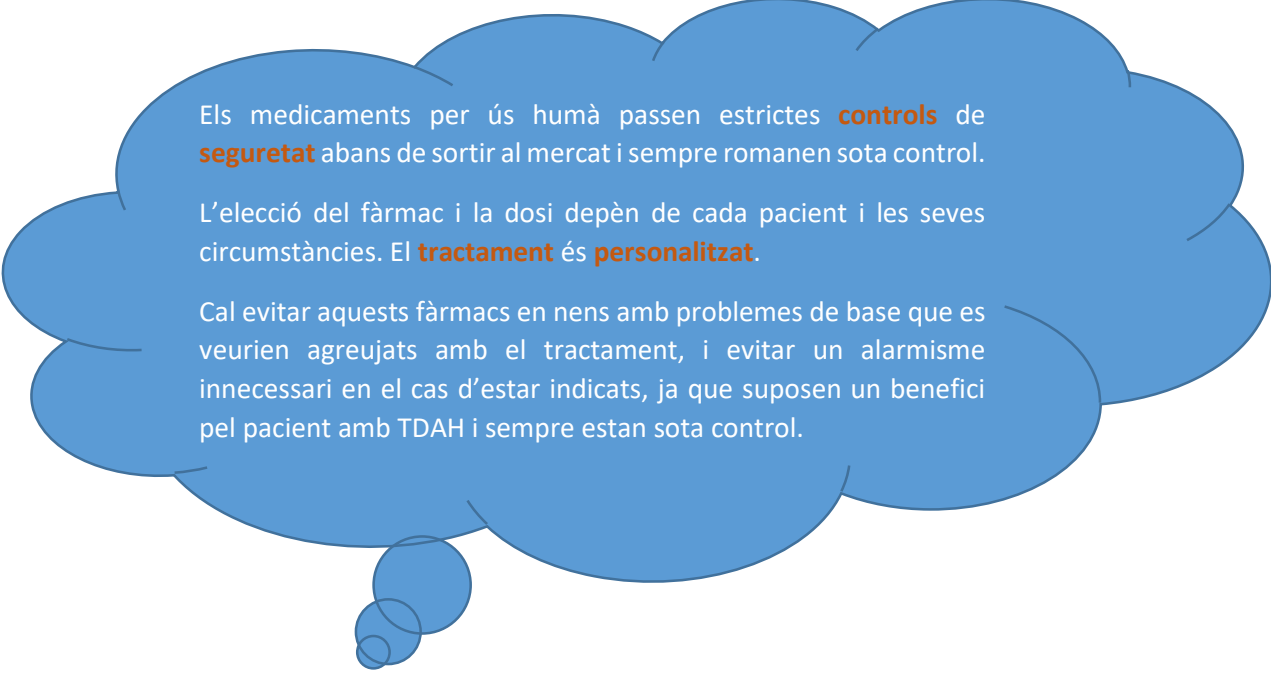
L'abús de tòxics (tabac, alcohol, drogues) és molt freqüent en aquests pacients i l'ús de metilfenidat té un efecte protector vers les addiccions (cal diferenciar consum puntual d'addicció).

L'ús de fàrmacs com el metilfenidat en el tractament del TDAH no empitjora les comorbiditat associades que, per altra banda, cal atendre adequadament (depressió, tics...).

3. EFFECTES CARDIOVASCULARS

Els fàrmacs per tractar el TDAH "activen" el sistema cardiovascular, de manera que augmenten lleugerament la freqüència cardíaca i la tensió arterial. Per això s'han fet diversos estudis a llarg termini per valorar-ne els efectes i s'ha conclòs que els efectes cardiovasculars només apareixen durant l'ús de la medicació i després desapareixen.

Per tant, no alteren l'estructura cardíaca.

Els medicaments per ús humà passen estrictes **controls de seguretat** abans de sortir al mercat i sempre romanen sota control.

L'elecció del fàrmac i la dosi depèn de cada pacient i les seves circumstàncies. El **tractament és personalitzat**.

Cal evitar aquests fàrmacs en nens amb problemes de base que es veurien agreujats amb el tractament, i evitar un alarmisme innecessari en el cas d'estar indicats, ja que suposen un benefici pel pacient amb TDAH i sempre estan sota control.

Referències:

<https://neuropediatria.org/2016/01/18/la-maduracion-cerebral-en-el-tdah/>

<https://neuropediatria.org/2016/10/24/medicacion-para-el-tdah-efectos-a-largo-plazo/>

<https://neuropediatria.org/2016/01/22/dificultades-tdah/>

<https://neuropediatria.org/2014/05/28/sintomas-tdah/>